

PEPERKOEK VAN EEN AKKER UIT 1550

AD OTTEN

Als pastoor Gautius in 1708 de onroerende eigendommen van de kerk opnieuw inventariseert maakt hij onder meer gewag van "den Crommenacker" op de Oudestraat, gelegen tussen de straat en "de Dribbelheyt". Het perceel beslaat een oppervlakte van twee loopensaats en vierenveertig roeden; het is vrijgesteld van alle dorpslasten en als bijzonderheid vermeld Gautius dat het desbetreffende perceel van oudsher "den Pepercoeckenacker" wordt genoemd (1). Het is een naam die behalve de vraag waaraan die naam wel ontleend mag zijn, ook de vraag op roept "Hoe oud is peperkoek?"

Een antwoord op de laatste vraag valt globaal uit encyclopedische werken wel te destilleren. Peperkoek is oorspronkelijk een soort koek, uit meel met honing, suiker of stroop, gemengd gebakken, waardoor "gestoten" peper is gedaan. Later zijn ook wel andere zoete kruidkoeken zo genoemd.

De Zuidnederlandse rederijker en geschiedschrijver Marcus van Veernewijck (1518-1569) schrijft medio zestiende eeuw: "Van Peper-Coecken te backen, seer virtueus ende goet, heeft Ghendt (=Gent) den name". Peperkoek blijkt dus al heel oud.

De specerij peper, afkomstig uit Zuidwest-India werd reeds zeer vroeg naar Europa verhandeld via Perzië en Arabië. Al voor de Christelijke jaartelling kenden Grieken en Romeinen het gebruik daarvan. In de middeleeuwen waren met name Genua en Venetië belangrijke importcentra. Het produkt was echter zeer kostbaar (peperduur!). Na de ontdekking van de zeeweg naar Indië dreven de Portugezen enige tijd zeer lucratieve handel in peper, totdat die rond 1600 door de Nederlanders werd overgenomen.

Maar voordat de Nederlanders zelf in de peperhandel deelden, had Gemert al zijn Peperkoekenakker...

Bij toeval kwam ik achter de herkomst van dit mooie toponiem.

In het jaar 1550 liet zekere Walter Marselis voor de Gemertse schepenbank een testament maken en hij beschikte onder meer dat zes jaar lang aan de pastoor van Gemert een som van twaalf stuivers zou worden geschonken "vur pepercoeck ende een can wijns". Verder liet hij vast leggen dat zowel de peperkoek als de wijn betaald moest worden met Kerstmis "als men ten heyliche sacramente geet". En... als borg en onderpand voor deze wilsbeschikking gold een akker aan de Oudestraat.....

NOTEN:

- (1) Kerkarchief St. Jans' Onthoofding (gedep. in Gemeentearchief van Gemert) - Legerboeck uit de kercke 1708, folio 28.
- (2) Rijksarchief 's-Bosch, Rechterlijk archief Gemert - Register 105 (ongefolieerd), akte opgemaakt tussen 28.6.1550 en 23.9.1550.